

Місячний Економічний Моніторинг України

- Під час візиту пана Ющенка в Казахстан обговорювались питання постачання нафти в Україну.
- У першому кварталі 2005 року інвестиції в основний капітал зросли лише на 4,5% дпр.
- Реакцією уряду на зростання цін на нафтопродукти стало стимулювання їх імпорту.
- Україна і Сальвадор підписали двосторонній протокол щодо доступу до ринків товарів та послуг в рамках переговорів про вступ України до СОТ.
- Реальні доходи домогосподарств зросли на 24,1% дпр у першому кварталі 2005 року завдяки підвищенню мінімальної заробітної плати та пенсій.
- Банківське кредитування уповільнилось через інвестиційну невизначеність та ревальвацію гривні.
- S&P підвищило суверенний рейтинг України до В+.

**№6 (56)
червень
2005**

Населення: 47,3 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 28,7%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10,8%
Інвестиції/ВВП: 20,1%
Експорт: Росія 17%, ЄС 33%
Імпорт: Росія 35%, ЄС 32%

Політика: Віктор Ющенко обговорював питання постачання нафти під час візиту в Казахстан

Президент України Віктор Ющенко з офіційним візитом відвідав Казахстан. Серед інших питань, що обговорювалися, сторони торкнулись проблем щодо поживлення стосунків між країнами у нафтогазовому секторі, а саме - збільшення постачання нафти та питання її транспортування.

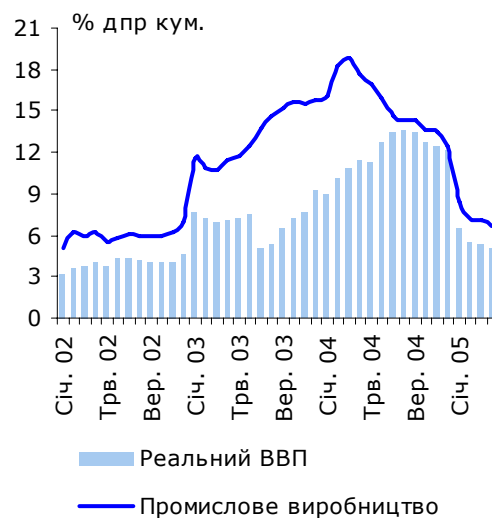
У травні продовжились кримінальні розслідування проти представників політичного оточення Кучми. Справу проти Голови Донецької облради Бориса Колеснікова було передано до суду. Його звинувачено у вимаганні права на майно з використанням службового становища. Було також порушено кілька кримінальних справ проти колишніх посадових осіб, яких пов'язують з партією СДПУ (о).

Реальний сектор: Інвестиційна діяльність уповільнилася в першому кварталі 2005 року

В квітні темпи економічного зростання продовжували уповільнюватись. Відповідно до даних Держкомстату, реальний ВВП зріс на 5,0% дпр з січня по квітень. Сповільнення зростання доданої вартості в обробній галузі, промисловості та торгівлі, а також тривале скорочення доданої вартості у будівництві сприяли більш помірному нарощуванню ВВП. Промислове виробництво збільшилося на 6,7% дпр протягом чотирьох місяців 2005 року. Стабільне зростання харчової промисловості, а також машинобудування лише частково зрівноважувало уповільнення виробництва у металургії та скорочення виробництва коксу та продуктів нафтопереробки.

Як і очікувалося, інвестиційна діяльність в країні значно уповільнилася під час першого кварталу 2005 року. Інвестиції в основний капітал зросли лише на 4,5% дпр у реальному виразі, порівняно з 52,1% дпр за аналогічний період минулого року. Серед секторів, у яких відбувалося скорочення інвестиційних потоків, були сільське господарство, будівництво, готельний та ресторанний бізнес, а також велика кількість інших секторів сфери послуг. Інвестиції у промисловість, які складають 40% загального обсягу інвестицій в основний капітал, зросли лише на 3,1% дпр, порівняно з 52,1% дпр за перший квартал минулого року. Таке значне уповільнення інвестиційної активності завдячує ефекту високої статистичної бази, а також невизначеності, яка негативно впливає на діловий клімат. До факторів невизначеності належать зміна політичної еліти, зміни в

Промислове виробництво та зростання реального ВВП

Джерело: Держкомстат

Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультаций
 вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
 Тел. (+38044) 278-6342
 Факс (+38044) 278-6336
 E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.kiev.ua>

податковому законодавстві, торговельному режимі, а також запланована конституційна реформа та парламентські вибори. Очікується, що ці чинники перешкоджатимуть інвестиційній діяльності в країні до кінця року.

Галузеві тенденції: Уряд намагався вирішити проблему зростання цін на нафтопродукти, стимулюючи імпорт

Енергетика. Травень відзначився різким зростанням цін на нафтопродукти. Таке підвищення зумовлено, головним чином, зростанням цін на нафту на світових ринках, а також сезонним підвищенням внутрішнього попиту на нафтопродукти, що співпало зі скороченням обсягів виробництва на кількох нафтопереробних заводах через проведення на них ремонтних робіт. Уряд здійснив спробу зафіксувати ціну виробників на бензин марки А-95 на рівні 2,99 грн/л, що спровокувало нестачу бензину всередині травня. Для розв'язання цієї проблеми уряд домовився з кількома країнами (Казахстан, країни Прибалтики, Сербія та іншими) про невідкладне постачання нафти в Україну та про тимчасове скасування імпортного мита на нафтопродукти для стимулювання імпорту. Під час зустрічі на високому рівні за участю Президента України, Прем'єр-міністра України та представників нафтопереробного бізнесу було скасовано адміністративне регулювання цін. Наслідком цього стало зростання ціни на бензин марки А-95 до 3,20 грн/л, яка залишилась на цьому рівні до кінця травня.

Приватизація. З січня по травень надходження від приватизації склали 0,6 млрд. грн. з 6,9 млрд. грн., які заплановано на 2005 рік. Основну частину коштів отримано від продажу 39,9% акцій гірничодобувного комплексу "Краснодонвугілля" за ціною 0,5 млрд. грн. у травні. Хоча план отриманих доходів від приватизації за січень-травень перевиконано на 54%, здатність уряду зібрати решту суми здається сумнівною. Поки що немає підтвердження того, що уряд продаватиме достатньо великі державні підприємства, а можливості отримати додаткові кошти від перегляду результатів приватизації є дуже невизначеними.

Зовнішній сектор: Зростання імпорту перевищило зростання експорту

За даними Держкомстату, зростання експорту та імпорту товарів у доларовому виразі пришвидшилось у березні, порівняно з їх динамікою у попередні місяці. У першому кварталі 2005 року експорт товарів підвищився на 16,8% дпр у доларовому виразі, а імпорт зріс на 18,5% дпр. Хоча темпи зростання імпорту перевищили темпи зростання експорту, сальдо торгівлі товарами залишилось позитивним і склало 0,86 млрд. дол. США, що дещо перевищує показник за аналогічний період минулого року. Зростання експорту металу в доларовому виразі залишається рушійним фактором експорту України завдяки все ще сприятливій кон'юктурі на зовнішньому ринку. Основний внесок у зростання імпорту належить хімічній продукції, електричним машинам та обладнанню, а також мінеральній продукції. До останньої належить, в першу чергу, вугілля та руда, а імпорт нафти та газу цього року є меншим, ніж минулого. Також, високий рівень кінцевого споживання домогосподарств сприяв зростанню імпорту окремих товарів сільського господарства та текстильної промисловості.

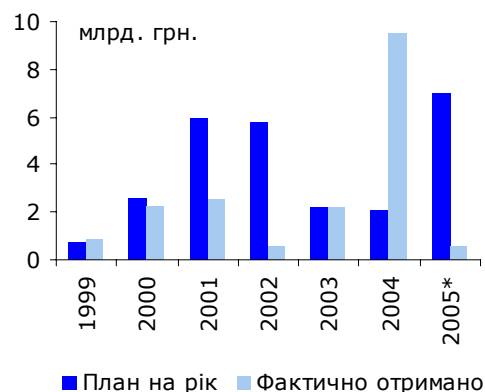
У травні Україна та Сальвадор підписали протокол щодо доступу до ринків товарів та послуг в рамках переговорів про вступ України до СОТ. Це 31-ша двостороння угода, підписана Україною. Україна продовжує вести переговори з більш, ніж десятьма торговельними партнерами, у тому числі зі США, Австралією, Японією, Китаєм, Молдовою та Норвегією. Для досягнення мети, проголошеної Президентом України, про вступ України до СОТ до кінця 2005 року, Україні необхідно не лише

Інвестиції у основний капітал

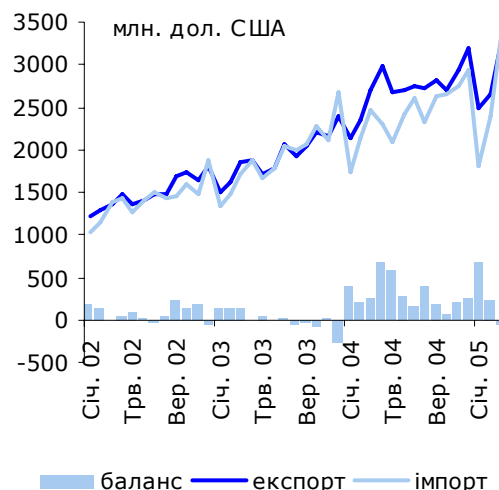
Джерело: Держкомстат

Надходження від приватизації

Джерело: Державне казначейство
*отримано за січень-травень

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: Держкомстат

закінчити двосторонні переговори, а також внести зміни до більше, ніж дванадцяти законодавчих актів для приведення українського законодавства у відповідність до норм СОТ.

Уряд відмінив ліцензування експорту залізної руди, кам'яновугільної смоли та м'яса, яке було запроваджено минулого року. Це є позитивним кроком, який вказує на лібералізацію торговельної політики України щодо експорту. Також, уряд продовжує лібералізацію імпортного режиму. Зокрема, на кількох митницях запроваджено принцип "єдиного вікна" для проходження митного контролю, що сприятиме значному зниженню операційних витрат імпортерів.

Фіскальна політика: Профіцит державного бюджету склав 1,3% від ВВП

Відповідно до даних Державного казначейства, за січень-квітень цього року доходи державного бюджету перевищано на 9% завдяки перевиконанню доходів від імпортного мита, акцизного збору та ПДВ, хоча відшкодування ПДВ становило 78% від плану. Однак, на нашу думку, рівень перевиконання доходів є дещо переоціненим, оскільки фактичний рівень доходів порівнюється з планом, який не враховує підвищення доходів державного бюджету на 23%, яке відбулося у березні. У той же час, рівень виконання витрат бюджету обчислено на основі нового розширеного плану, він становить 91%. В результаті профіцит державного бюджету склав 1,4 млрд. грн. (або 1,3% від ВВП). Очікується, що ближче до завершення року виконання витрат покращиться, що, як і планувалося, призведе до появи дефіциту бюджету. Враховуючи ризики, пов'язані з недовиконанням приватизаційних надходжень, цілком ймовірно, що може виникнути потреба фінансування дефіциту шляхом збільшення державних запозичень.

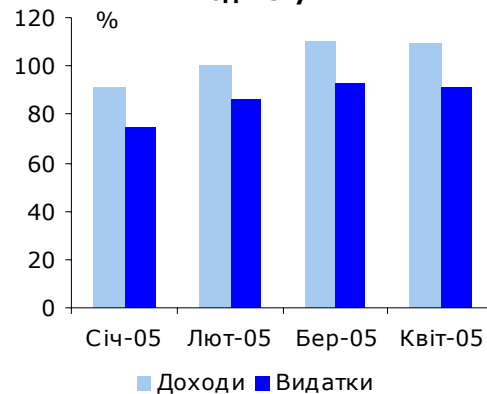
Соціальна політика: У першому кварталі 2005 року реальні доходи населення зросли на 24,1%

У січні-березні 2005 року реальні доходи домогосподарств збільшились на 24,1% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Таким швидким темпам зростання реальних доходів значною мірою сприяли підвищення соціальних виплат, в тому числі пенсій. Так, з корегуванням на рівень інфляції доходи, отримані у формі соціальної допомоги, збільшились на 54,9%, в той час як доходи, отримані у вигляді зарплати, зросли на 14,4%. Середня зарплата в економіці у березні поточного року становила 772 грн., підвищившись на 15,5% дпр в реальному виразі. Одним з головних факторів зростання середньої зарплати в економіці було підвищення мінімальної зарплати, яке мало місце у вересні минулого року та у січні поточного. Схоже, що темпи зростання доходів домогосподарств залишатимуться високими, оскільки починаючи з квітня 2005 року пенсіонери отримують збільшену пенсію, а мінімальну зарплату заплановано поступово підвищувати таким чином, щоб у вересні 2005 р. вона зрівнялась із мінімальною пенсією, яка становить 332 грн.

Монетарна політика: Темпи зростання пропозиції грошей уповільнились

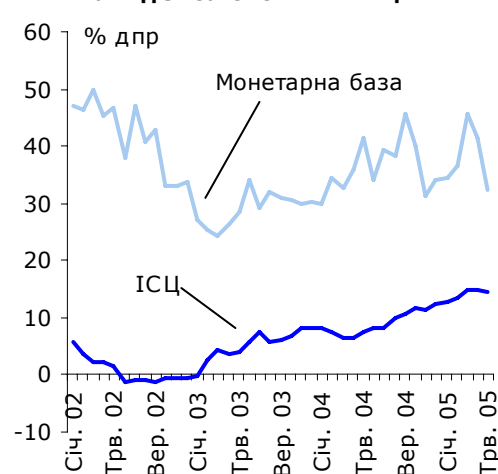
Відповідно до інформації НБУ, у травні темпи зростання монетарної бази та грошової маси значно уповільнились до 32,4% дпр та 35,1% дпр. Відповідно, ліквідність банківського сектору дещо зменшилась, що знайшло своє відображення у незначному зростанні міжбанківської процентної ставки наприкінці місяця. Розвиток ситуації на грошово-кредитному ринку пояснюється сукупною дією трьох головних факторів: зменшенням притоку іноземної валюти на міжбанківський валютний ринок; заходами, спрямованими на проведення більш жорсткої монетарної політики, які НБУ вжив минулого місяця; та значними за обсягом операцій з стерилізації пропозиції грошей,

Виконання Державного Бюджету

Джерело: Державне казначейство

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держ комстат, НБУ

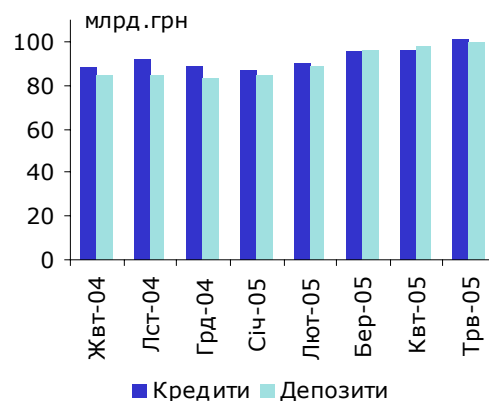
які НБУ проводить з початку року. В той же час, у травні темпи зростання споживчих цін залишились майже незмінними і становили 14,6% дпр.

Фінансові ринки: S&P підвищило суверенний борговий рейтинг України

Ринок державних зобов'язань. Міжнародне кредитно-рейтингове агентство Standard and Poor's (S&P) підвищило рейтинг боргових зобов'язань України. Рейтинг державних облігацій, деномінованих в іноземній валюті, було збільшено з BB- до B+, а рейтинг державних облігацій в національній валюті з BB до B+. Відповідно до звіту S&P, перегляд рейтингових оцінок відбувся завдяки нещодавньому поліпшенню політичної ситуації та створенню умов для впровадження ринкових реформ, а також структурним змінам в системі оподаткування, зокрема, через відміну податкових пільг.

Банківський сектор. Протягом п'яти місяців цього року банківська система продовжувала демонструвати зростання основних показників. З боку зобов'язань, відбулось зростання банківських депозитів на 36,4% дпр, головним чином завдяки притоку депозитів фізичних осіб, обсяг яких збільшився на 36,2% дпр. З боку активів, темпи зростання кредитів дещо знизились до 33,6% дпр, що призвело до того, що обсяг кредитів майже зрівнявся з обсягом депозитів. Проте процентні ставки продовжували знижуватись і становили за кредитами в національній та іноземній валюті відповідно 15,9% та 11,3% річних, а за депозитами в національній та іноземній валюті 8,3% та 6,3% річних. Уповільнення банківського кредитування, скоріше за все, викликано невизначеністю навколо реприватизації, яка негативно вплинула на інвестиційну активність підприємств, та нещодавньою несподіваною ревальвацією гривні, що фактично створило нове середовище, пристосування до якого потребуватиме деякого часу. Однак, очікується, що курс гривні до долара США залишатиметься стабільним до кінця цього року, а невизначеність щодо реприватизації буде вирішено найближчим часом. Таким чином, зниження темпів кредитування буде недовгим і не матиме значного впливу на прибутковість та стабільність банківської системи.

Кредити та депозити комерційних банків

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		І кв 04	ІІ кв 04	ІІІ кв 04	ІV кв 04	Січ.	Лют.	Бер.	Квт.	Трв.
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	12,7	13,7	14,0	8,5	6,5	4,5	5,2	3,9	...
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	12,7	13,2	13,5	12,1	6,5*	5,5*	5,4*	5,0*	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	18,8	15,9	14,4	12,5	8,4	7,3	7,1	6,7	6,2
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,0	-1,5	24,8	19,4	3,7	3,5	4,5	5,7	...
ІСЦ	% дпр	6,6	8,0	10,7	12,3	12,6	13,3	14,7	14,7	14,6
ІВЦ	% дпр	18,4	22,4	23,3	24,1	22,6	22,3	22,0	21,1	20,5
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	38,8	42,7	39,8	37,2	16,0"	14,7"
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	32,6	29,6	26,6	26,0	4,0"	9,0"
Торгівельний баланс товарами (кум.)	млрд. дол. США	0,77	2,23	2,91	3,74	0,68"	0,92"	0,86"	0,79"	...
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	1,67	4,01	5,78	6,80	x	x	x	x	x
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	14,3	15,5	13,1	10,4	x	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	7,92	9,63	12,11	9,52	10,10	10,94	11,95	13,00	13,19
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	32,7	34,2	45,7	34,1	34,5	36,4	45,5	41,3	32,4
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	17,2	16,6	17,0	17,9'	18,1	16,8	17,0	16,4	15,9
Обмінний курс, середній	дол. США	5,33	5,33	5,31	5,31	5,30	5,30	5,29	5,19	5,05
Обмінний курс, середній	євро	6,67	6,42	6,49	6,88	6,98	6,89	6,98	6,71	6,43

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

' Станом на 24 грудня 2004 року

" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)

* Місячні показники не враховують регулярні квартальні перегляди ВВП

** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

*** Зростання у доларовому виразі

Основні Економічні Показники		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Номинальний ВВП	млрд. грн.	93,4	102,6	130,4	170,1	204,2	225,8	264,2	345,9 ^e
Номинальний ВВП	млрд. дол. США	50,2	41,9	31,6	31,2	37,8	42,6	49,5	65,1 ^e
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	-3,0	-1,9	-0,2	5,9	9,2	5,2	9,4	12,1 ^e
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	-0,3	-1,0	4,0	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	-1,9	-9,6	-6,9	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	15,9	10,6	22,7	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	10,1	20,0	19,2	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	7,7	13,2	31,5	20,9	8,6	3,1	7,8	20,4
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	5,0	35,4	15,7	20,8	0,9	5,7	11,2	24,1
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	0,0	-13,4	-7,9	17,9	9,5	10,7	24,0	37,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	2,0	-14,0	-19,1	18,9	14,1	4,9	28,7	26,0
Поточний рахунок	млрд. дол. США	-1,3	-1,3	0,9 ^o	1,2 ^{oo}	1,4	3,1	2,9	6,8
Поточний рахунок	% ВВП	-2,7	-3,1	2,9 ^o	3,8 ^{oo}	3,74	7,7	5,9	10,4
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,7	0,5	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	2,4	0,8	1,1	1,5	3,1	4,42	6,94	9,52
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-6,8	-2,7	-2,1	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,4
Загальний державний борг	% ВВП	30,3	49,4	61,4	45,2	36,3	34,3	29,45	24,7
Зовн. борг (загальний)	% ВВП	19,4	38,4	49,9	33,0	26,0	24,6	17,3	18,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	44,6	21,9	39,3	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1
Обмінний курс, середній	дол. США	1,86	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	1,90	3,43	5,07	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, середній	євро	2,11	2,77	4,39	5,03	4,81	5,03	6,02	6,62
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	2,11	4,02	5,20	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, IFS, власні розрахунки

* Показник розрахований за новою методологією, що застосовується з 2002 року.

"Мінус" означає дефіцит бюджету

^o Вартість товарів, переданих у власність Росії згідно з міжурядовою угодою про розподіл Чорноморського флоту, підписаною у травні 1997 року, на загальну суму 726 млн. дол. США не врахована

^{oo} Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ згідно з міжурядовою угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована

^e Попередня оцінка Держкомстату

Скорочення

дпк до попереднього кварталу

дпр до попереднього року

дпм до попереднього місяця

кум. кумулятивно